

O alimentaciji pro praetorito.

C. kr. okrajna sodnija v Kanalu je v pravdi, ki se je začela vsled — dne 6. januarja 1881 — po Roži Šoji — kot materi in Andreji Šoji — kot varuhu maloletne nezakonske Katarine Šoje z Gorenjega Polja proti Valentinu Prelecu iz Ciolenga zaradi priznanja očestva, preskrbovanja in povračila stroškov poroda — vložene tožbe, po ustnej dne 29. januarja t. l. zaključenej obravnavi — za pravico spoznala:

1. Toženec Valentin Prelec smatrati se ima za nezakonskega očeta maloletne Katarine Šoje — hčerke tožnice Rože Šoje;

2. toženec je kot tak dolžan omenjeno maloletno zdrževati, in sicer, dokler ne bode mogla sama sebe preskrbavati;

3. toženec je na dalje dolžan v roke varuha Andreja Šoje na korist iste maloletne vsak mesec od dneva, katerega bo ta razsodba pravno-močna postala, v ime stroškov za izdrževanje znesek 5 gld. na mestu zahtevanih 10 gld. v ogib izvršbe predplačevati;

4. toženec nij dolžan v ime stroškov za izdrževanje maloletne varvanke za pretečen čas, to je od dneva poroda (17. aprila 1870) do dneva, katerega bo razsodba pravno krepost pridobila, mesečnih obrokov à 10 gld. v roke varuha izplačati;

5. toženec nij dolžan tožnici Roži Šoji stroškov poroda v 14. dnevih pod eksekucijo plačati;

6. končno je varstvo ml. Katarine Šoje opravičeno od toženca o svojem času terjati, da mora maloletno svojemu primojenju primerno odgojiti in preskrbeti.

Sodni izrek pod št. 1., 2., 3. in 4. je pa le za slučaj veljaven, če bode z razsodno tožencu naloženo prisego okoliščina dokazana: da se je toženec z Rožo Šojo za dobo od 17. junija leta 1869 do 17. oktobra 1870 telesno združil.

V primerljaji, da bi se ta okoliščina dokazala, imajo se sodnijski stroški vzajemno pobotati; v nasprotnem primerljaji pak bode toženec oprosten vseh pod št. 1., 2., 3. in 4. prisojenih terjatev, in tožniki dolžni so mu v 14. dnevih pod eksekucijo sod-

nijske na 17 gld. 72 kr. ugotovljene stroške povrniti in zraven tega takso za sodbo plačati.

Toženec mora tedaj v 3. dnevih potem, ko bode ta razsodba pravno-močna postala izreči, če prisego sprejme, ali pa tožnici zavrne; sicer bi se prisega kot molče zavrnila smatrala.

V slučaju, ko bi se prisega izrečno ali molče zavrnila, mora tožnica Roža Šoja isto v 3. dnevih nastopiti, in o postavljenem naroku brez pristavka priseči.

V slučaju pa, ko bi toženec njemu naloženo razsodno prisego nastopil, mora jo na odrejenem naroku s pristavkom „kolikor ve in pomni“ priseči, drugače bi se nasprotno temu, kar bi imel s prisego dokazati, za pravo smatralo (razsodba od 14. marca 1872).

Razlogi.

Toženec zanikuje telesno združenje, zanikuje tudi — za nepripoznani slučaj, ko bi se bil s tožnico telesno združil, zapeljanje iste in dosledno dolžnost k preživenju, odgoji in oskrbovanju nezakonskega na ime Katarine krščenega otroka, katerega je tožnica dne 17. aprila 1870 porodila. Tudi pobija številko pod omenjenim naslovom zahtevanih mesečnih zneskov, kakor tudi stroške poroda, katere tožnica ob jednem terja.

V dokaz, da se je toženec — kakor tožnica trdi — z njo telesno združil in jo zapeljal, naložili so tožniki tožencu zanikavno razsodno prisego, in gledé številke zahtevanih hranilnih in porodnih stroškov ponudili so dokaz po zvedencih in po cenilnej prisegi. Zraven tega ponujajo se tožniki kot svedoki dokazati okoliščino, da je toženec očestvo in svojo privoljnost k izdrževanju otroka zunaj sodnije pripoznal.

Uvaževaje torej, da se mora toženec v smislu §. 163 obč. drž. zak. za očeta otroka smatrati, ko bi bil po sodnem redu prepričan, da se je s tožnico telesno družil v onem času, od katerega do nje poroda ni menj kot šest, ne več kot deset mesecev preteklo;

uvaževaje, da so tožniki ta dokaz po sodnem redu sredstvom razsodne prisege ponudili;

uvaževaje, da je po §. 167 obč. drž. zak. posebno oče in le podporno mati dolžna otroka preskrbovati, mej tem ko sta po §. 166 k odgoji in oskrbljevanju istega oba roditelja poklicana, kar

pa ne ovira, da se ta očetu pripadajoča sodolžnost načelno že zdaj izreče;

uvaževaje, da ni treba posebnih strokovnjaških znanosti za presojo visokosti zneska, ki se ima za preskrbljenje plačati, in da se zamore ustanovljenje dotične odmere tudi sodnijskej presoji prepustiti;

uvaževaje, da niso tožniki dokazali, da je toženec premožen, čeravno je poslednji temu ugovarjal, od druge strani pak molče priznal, da je zdrav, krepak in torej zmožen za delo; uvaževaje, da se je zategadelj mesečni pripomoček 5 gld. z ozirom na to, da se pri denašnji znatnej visokosti zaslužkov ne zdi prevelik, na mestu terjanega zneska mesečnih 10 gld. kot primeren spoznal;

uvaževaje, da toženčevo nesodno priznanje ni dokazljivo, ker ni s potrebnostimi §. 110 obč. sod. red. privideno, tako, da se zaradi tega dotični ponujeni dokaz po svedokih kot nevažen predstavlja;

uvaževaje, da je ugovor „plurium concubentium“ po naših zakonih izključen;

uvaževaje, da se stroški za preživljenje „pro praeterito“ ne morejo zahtevati, ampak da mora tist, ki jih je opravljal, rodivca deteta posebej za povračilo tožiti;

uvaževaje, da je vsled dvornega dekreta od 29. septembra leta 1874, št. 195, sodniku na voljo dano, v zgorej navedenem §. 163 omenjeni čas po pratiki ustanoviti, in da je zaradi tega spremenjenje besed prisege opravičeno;

uvaževaje, da je razsodna po tožnikih tožencu v dokaz zapeljanja nezakonske matere naložena prisega: da je toženec isto z obljubo ženitve k telesnej združbi pripravil (primoral?) postavno nedopuščena, ker obseza dejanje, ki je za kaznopravno uredovanje pristojno;

uvaževaje torej, da ne obstoje oni pogoji, pod katerimi §. 1328 obč. drž. zak. — mater deteta opravičuje od očeta otroka plačilo stroškov poroda zahtevati — morala je sodnija tožbeni zahtev — kolikor se nanaša na priznanje očestva, zdrževanje in priznanje pravice do odgoje in preskrbovanja — uslišati in tožnike za slučaj, ko ne bi dokazali, da se je telesna združba v zaznamenovanem času izvršila, in ko bi potem takem

pravdo popolnem izgubili — na povračilo sodnijskih stroškov obsoditi.

C. kr. nadsodnija v Trstu je v pravdi, katero sta Roža Šoja — kot mati in Andrej Šoja — kot varuh maloletne nezakonske Katarine Šoje iz Gornjega polja proti Valentinu Prelcu iz Ciolenga — kot tožencu zaradi priznanja očestva, preskrbovanja in povračila stroškov za porod — s tožbo dne 6. januarja 1871 vloženo pričela — vsled po tožnici proti 2. 4., in 5. točki razsodbe c. kr. okrajne sodnije v Kanalu od 14. marca 1872, št. 321, napovedane apelacije — apelacijo deloma uslišala, razsodbo prve sodnije deloma potrdila in deloma predružačila, ter s popravo dopuščene prisega za pravico spoznala:

1. Toženec Valentin Prelec ima se smatrati za nezakonskega očeta m. l. Katarine Šoje — hčerke tožnice Rože Šoje;

2. toženec je kot tak dolžan omenjeno maloletno izdrževati, in sicer dokler ne bo mogla sama sebe preskrbljevati;

3. toženec je na dalje dolžan v roké varuha Andreja Šoje na korist iste maloletne vsak mesec od dneva, ko bo ta razsodba pravnomočna postala, v ime stroškov izdržavanja iznesek 6 gld. namestu zahtevanih 10 gld. v ogib izvršbe predplačevati;

4. ravno tako je toženec dolžan tudi stroške za že preteklo oskrbovanje m. l. Katarine Šoje v roké varuha v 14 dnevih pod izvršbo poplačati, vendar ne v mesečnih zneskih 10 gld., ampak le 5 gl. in sicer od dneva poroda 17. aprila, 1870 do dneva, ko bo razsodba pravno moč dobila;

5. toženec mora tudi tožnici Roži Šoji v 14. dneh pod izvršbo v ime stroškov poroda, vendar ne znesek 40 gld., ampak le 25 gld. poplačati;

6. poslednjič je varstvo m. l. Katarine Šoje opravičeno od toženca v svojem času terjati, da isto svojemu primoženju primerno odgojiti in preskrbeti ima.

Toda vse to le v slučaju, ko bode z razsodno tožencu v tožbi naloženo prisego dokazano:

A) da se je toženec s tožnico Rožo Šojjo v dobi od 17. junija leta 1869 do 17. oktobra 1869 telesno združil;

in glede točke 5. v slučaju, ko bode z razsodno tožencu v končnem govoru naloženo prisego dokazano:

B) da je toženec Rožo Šoja z obljubo ženitve zapeljal k nezakonskeji telesnej združbi v dobi, v katerej — od rojstva Katarine Šoje (17. aprila 1870) nazaj računjeno — ni več od 10 in ne manj od 6 mesecev preteklo;

in ko tudi tožnica Roža Šoja z dotično v tožbi ponujeno cenilno prisego dokaže:

da stroški poroda za dne 17. aprila 1870 rojeno nezakonsko hčer Katarino ne znašajo manj od 25 gld.

Ko bi tožnica manjši znesek cenilno prisegla, takrat bode toženec dolžan letá manjši znesek ad 5. izplačati.

Sodnijski stroški obeh stopinj se imajo vzajemno mej strankama pobotati.

Toženec mora tedaj v 3 dneh potem, ko bode ta razsodba pravnomočna postala, izreči: če-li sprejme obe razsodni prisegi, ali le jedno in katero; drugače bi se morale nesprejete in neizrečno zavrnene prisege kot molče zavrnene smatrati.

Ko bi toženec izrekel, da hoče obe razsodni prisegi, ali le ono pod A., ali drugo pod B., sprejeti — bode v prvem in drugem primerljaji popolnem oprosten, ako pri odrejenem naroku razsodno prisego pod A. v zanikajočem smislu s pristavkom: kolikor ve in pomni priseže.

Le v slučajih, ko bi toženec po prijetti obeh razsodnih priseg, ne mogel ali ne hotel priseči one pod A., mora on, kakor tudi v slučaji prijettja prisega pod B., na naroku, ki bo za to odrejen, prisego pod B. v zanikajočem smislu in s pristavkom „kolikor ve in pomni“ priseči, ker bi se drugače nasprotno temu, kar je imel priseči, za resnično imelo.

Tožnica Roža Šoja mora tudi dopuščeno cenilno prisego v 3 dneh potem, ko bo razsodba pravno moč zadobila, nastopiti, in vrhu tega v primerljaji, ko bi jej obe razsodni prisegi, ali tudi jedna sama istih izrečno zavrnena bila, te prisege v naslednjih 3 dneh nastopiti.

Ko bi jej obe razsodni prisegi zavrneni bili, bo dolžna iste pri odrejenem naroku v potrjujočem smislu brez pristavka po besedah pod A in B., kakor tudi cenilno prisego priseči, — v protivnem slučaji bi bil toženec dolžnosti pod 1. do 4. odvezan.

Ko bi tožnica sicer razsodno prisego pod A., pa ne one pod B. — ali tudi to, pa ne cenilne prisege prisegla — takrat se toženec plačila pod 5. oprostí.

Ko bi pa tožnica razsodne prisege pod A. ne prisegla, ne sme se k prisegi pod B in tudi k cenilnej prisegi več pripustiti.

Ko bi tožnici le razsodna prisega pod A. zavrnená bila, jo mora ona pri odrejenem naroku v potrjujočem smislu in brez pristavka priseči, kajti drugače bi se nasprotno temu, kar bi imela priseči, za resnično imelo; ako pak to priseže, mora ob jednom tudi cenilno prisego, vender le takrat priseči, ko ne bi toženec po njem sprejete razsodne prisege pod B. prisegel.

Ko bi poslednjič tožnici le razsodna prisega pod B. zavrnená bila, jo mora na dotičnem naroku v potrjujočem smislu in brez pristavka, kakor tudi cenilno prisego — obe vender le v slučajih — ko ne bi toženec sprejete razsodne prisege pod A. prisegel — priseči, kajti v nasprotnem primerljaji bil bi on plačila pod točko 5. odvezan (odločba od 14. marca 1873, št. 1225).

Razlogi:

Tožniki so prošnjo za presojo le proti 3., 4. in 5. točki prvosodnijske razsodbe podali; tu se je tedaj le s temi točkami pečati; 6. točka mora se nedotaknena puščati, vender le s popravkom dopuščene razsodne prisege, od katere so zavisne, tako da se doba telesne združbe, na katero se nanaša, po §. 163 drž. zak. — po pratiki in sicer od 17. junija 1869 do 17. oktobra leta 1869 raztegne.

Kar se tiče apelirane 3. točke, izreči se mora, da je mesečni znesek 5 gld. za preskrbovanje popolnem postavno določen. Po §. 166 drž. zak so starši dolžni nezakonsko dete le svojemu premoženju primerno preskrbovati; k temu preskrbovanju je po naslednjem §. 167 posebno oče zavezan. Toda toženec — česar se tudi razlogi prvega sodnika spominajo — nima nikakeršnega lastnega premoženja; znesek preživljenja se ne da glede na premoženje njegovega očeta odmeriti, ker ni on oče nezakonske Katarine Šoje; ko bi se tožencu po naključbi posrečilo si v prihodnje premoženja pridobiti, takrat bode varstvu ml. varvanke na voljo dano za njo v ime preskrbovanja večji znesek od toženca zahtevati. Sedaj je toženec mož, ki — brez družega zdatnega oprate-

vila, le od dela svojih rok živi; za tega delj se z ozirom na vse te okoliščine po prvem sodniku v 3. točki odmerjeni znesek za oskrbovanje kot gospodarstvenim razmeram toženca primeren predstavlja; in zaradi tega se je morala razsodba prvega sodnika v točki 3. potrditi, in sicer ne glede na to, če letni znesek 60 gl. za oskrbovanje omenjenega otroka zadostuje ali ne, ker je po §. 167 tudi mati subsidijarno dolžna svojega nezakonskega otroka podporno preskrbovati, in si mora tedaj — ako nima nikakeršnega premoženja — kakor tožnica trdi — z delom pridobiti, kar k oskrbovanskej dolžnosti potrebuje.

Gledè 4. toče prvosodnijske razsodbe opazi se, da ima po §. 1042 obč. drž. zak. tist, ki za družega kaj potroši, kar bi moral po postavi sam iz svojega potrošiti, pravico povračilo terjati.

Andrej Šoja zahteva v 4. točki plačilo preživljenskih obrokov za ml. Katarino Šojó od dneva njenega rojstva — 17. aprila 1870 do dneva, ko bo prvosodnijska razsodba pravno-krepostna postala, ker je — kakor navedeno — nezakonsko Katarino Šojó od dneva njenega rojstva izdržaval;

Ni potreba Andreju Šoji za plačilo te svoje terjatve posebno tožiti; — on je stranka v predstoječej pravdi, in njegova terjatev se opira na rojstvo nezakonske Katarine Šoje, katero je on — kakor pravi — izdržaval in katero še izdržuje.

Ker se v repliki navedena okoliščina, da je Andrej Šoja omenjeno nezakonsko dete izdržaval, v dupliki ni tajila, imeti se mora Šojeva terjatev — v načelu kot dokazana. Toženec se pa — kakor že rečeno — k plačilu večjega zneska nego mesečnih 5 gld. v ime preskrbovanje za otroka primorati ni smel, zategadelj prisodil se je s predrugačenjem točke 4. prvosodnijske razsodbe Andreju Šoji pod tem naslovom „pro praeterito“ samo mesečni znesek 5 gl., in tudi ta le za slučaj, ko bi se okoliščina dokazala, na katero se pripuščena in pod A. popravljena razsodna prisega opira. Dano mu je na prosto voljo v dosego večjega zneska sodnijsko proti sotožnici Roži Šoji kot materi otrokovej posebno postopati.

Gledè 5. točke prvosodnijske razsodbe se opazi, da se dotična okoliščina, o katerej je v končnem govoru razsodna prisega naložena bila, kot odločilna za rešenje prašanja o 5. tožbenej točki predstavlja, ker obseza ta okoliščina vse značaje zapeljanja po §. 1328. Ta §. ne razločuje — je li zapeljana ženska že divišto

izgubila, ali ne. Zapeljanje mora ženska, ki se na isto opira, po sodnem redu dokazati, in ker se zapeljanje — akoravno ne vselej, vendar večidel neočitno, ampak v skritem, v nepričujočnosti sitnih svedokov vrši — se mora pač tudi o tem razsodna prisega dopuščati, kajti drugače bi §. 1328 skoro pri vsakem primerljaji brez uspeha ostajal.

Na te razloge se opira ta nadsodnijska razsodba, ki objednem zreka, da se imajo sodnijski stroški zato, ker je prvosodnijska razsodba deloma predružačena bila, mej strankama pobotati.

V ustnej, redno ravnanj pravdi Rože Šoje — matere in Andreja Šoje — varuha maloletne nezakonske Katarine Šoje — kot tožnikov — proti Valentinu Prelcu — kot tožencu — zaradi priznanja očestva, preskrbovanja in povračila stroškov za porod je c. kr. najvišja sodnija — vsled po toženci napovedane deloma izvenredne in deloma redne revizije proti nadsodnijskej razsodbi od 14. marca 1873, št. 1125, s katero je bila razsodba c. kr. okrajne sodnje v Kanalu od 14. marca 1872 št. 321, v apeliranih točkah deloma potrjena in deloma predružačena — za pravico izrekla:

Izvenredna revizija gledè 3. točke tožbenega zahteva se ima kot nedopuščena odbiti, in zavrni tudi redna revizija ter potrditi nadsodnijska razsodba od 14. marca 1873, št. 1225, gledè 4. in 5. točke tožbenega zahteva, kakor tudi gledè pobotanja stroškov 1. in 2. inštanca — opustivši izrek gledè stroškov 3. inštanca.

Za izrečenje, če-li toženec sprejme ali zavrne razsodne prisega, ki so mu bile naložene — odreduje se mu obrok 14. dni in sicer od dneva, ko mu bode pričujoča razsodba izročena in ravno isti čas odreduje se tožnici za nastop cenilne prisega, ki jej je bila pridržana.

Razlogi:

Gledè na to, da toženec ni določno omenil točk nadsodnijske razsodbe, proti katerim je nameraval revizijo napovedati — bilo je sklepati, da jo je hotel podati proti celemu obsežku nadsodnijske razsodbe, in za to se je morala revizija z ozirom na jednakolične razsodbe nižjih sodnij gledè 3. točke tožbenega zahteva kot izvenredna in gledè 4. in 5. točke, kakor tudi gledè pobotanja stroškov za redno imeti:

Ali izvenredna revizija morala se je odbiti, ker je razsodba 1. sodnije glede 3. točke tožbenega zahteva, proti katerej toženec apelacije ni napovedal, zanj pravno-močna postala.

Redna revizija pa se je tudi odbila in sicer gledé na temeljite razloge druge instance. —

Pravomočni razdelilni odlok prve licitacije ima veljavo tudi pri razdelitvi po relicitaciji dobljenega skupila, kolikor se niso razmere mej tem časom predrugačile.

Dne 4. septembra 1874. l. je bilo Janez Kastelčevo posestvo urb. št. 33 župnije Trnovske za 2375 gld. po eksekuciji prodano. Zoper dotični razdelilni in prisojilni odlok od 30. maja 1875, št. 886, se je pritožila Helena Kastelec, ker se njej ni pripoznala oglašena terjatev 130 gld., a z odločbo c. kr. nadsodnije graške je bila njena pritožba „kot zakasnjena“ odbita.

Ker kupec ni spolnil licit. pogojev, se je imenovano posestvo dne 16. marca 1877. l. po relicitaciji prodalo za 1702 gld.

Helena Kastelec je pri likvidiranji zopet oglasila svojo, na posestvu zavarovano terjatev 130 gld.

C. kr. okrajna sodnija v B. je z odlokom od 25. decembra leta 1877, št. 10789, njeno terjatev odbila z ozirom na prvi, pravomočni razdelilni odlok od dne 30. maja 1875, št. 886.

Na njeno pritožbo je c. kr. nadsodnija z odločbo od 27. junija leta 1878, št. 6668, razdelilni odlok od 25. decembra 1877, št. 10789, uničila ter prvej sodnji ukazala, za likvidiranje terjatev nov dan razpisati, in sicer iz sledečih

razlogov.

Pri razsojevanji o pritožbi zoper poslednji razdelilni odlok se nikakor ne more ozirati na poprejšnje oglašenje in likvidiranje terjatev, na prvi razdelilni odlok od 30. maja 1875, št. 886, in na to, da se je bila pritožba Helena K. de pr. 15. oktobra 1875, št. 11418, zavrgla. Da bi poprejšnja razdelitev vplivala na poznejšo, se ne more govoriti. Pri noveji razdelitvi skupila dne 5. oktobra 1877 je Helena K. zopet oglasila svojo terjatev 400 gld. v ostanku